

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

KDs rolle i SAK-prosesser

Sverre Rustad

Workshop UHR

02.03.11

Motiver for endring

- Verden forandrer seg hele tiden – status quo er ikke noe alternativ
  - NIFU om HiO/HiAk august 2010: institusjonene ville uansett måtte arbeide videre med studieporteføljen, heve forskningsprofilen og øke den administrative effektiviteten
- Målet for både Hernes-, Mjøs- og Stjernø-utvalget var høyere kvalitet, men oppskriften var helt forskjellig
- Institusjonsnivå: strategiske ambisjoner, kvalitetshensyn, nød

Stjernø-utvalget

- Diagnose: for mange små og svake fagmiljøer
- Medisin: strukturendringer
- Begrunnelse: problemet med å få til arbeidsdeling mellom selvstendige institusjoner
  - Instinkt er å ekspandere
  - Finansieringssystemet gjør det attraktivt å opprette nye studier
  - Ingen insentiver til å gi fra seg noe
  - Spredning av master- og doktorgrader som følge av universitetskravene
- Andre land konsentrerer

Sett fra departementet

- Enig i hovedtrekkene i Stjernø-analysen
- En del institusjoner har et bredere studietilbud enn søkning og faglig og økonomisk bærekraft gir grunnlag for
- Press fra omverdenen for å dekke opplevde behov
- Samarbeid handler ofte om ny aktivitet heller enn arbeidsdeling
- Styrene har ansvaret for å prioritere, men tar de det?

Mål for SAK-politikken

- Mer profilerte institusjoner og sterkere fagmiljøer
- Økt kvalitet og relevans i utdanning og forskning – i hele landet
- Styrkede administrative støttefunksjoner

Viktige trekk ved SAK-politikken

- Frivillige prosesser
- Ikke en politikk for geografisk konsentrasjon – søker å gjøre svake studiesteder mer bærekraftige
- Fusjoner ikke et mål i seg selv
  - Det var det heller ikke for Stjernø
- Søker å forene ønsket om en desentralisert struktur med målet om høy kvalitet og relevans

Nivå for beslutninger

- Strukturendringer må besluttes nasjonalt
  - Visse forutsetninger kan legges inn
- Faglige samarbeidstiltak, satsinger og prioriteringer ligger innenfor institusjonenes egen myndighet

Departementets rolle

- Sektorstyring – fastsetter rammebetingelser
  - For eksempel kriterier for akkreditering av doktorgrader
- Forholder oss vanligvis bare til institusjonsnivået
  - Utfordring når det gjelder "fag-SAK"

Departementets rolle (forts.)

- Samtalepartner
  - Lytte
  - Støtte
  - Uttrykke oppfatninger
  - Ta initiativ
- Fora:
  - Etatsstyringsmøter
  - SAK-møter
  - Møter på politisk nivå
  - Løpende dialog
- Politisk ledelse aktiv

Virkemidler

- Tydelige styringssignaler
- Strategiske SAK-midler
- Styrte samarbeidsprosesser for enkeltutdanninger, jf. lærerutdanning
- Dialog med Universitets- og høgskolerådet om nasjonale prosesser
- Samfunnskontrakter
- Virkemidler gjennom Norges forskningsråd

Institusjonslandskap i endring

- Fusjon i Tromsø, sammenslåing UMB/NVH
- Fusjonsprosesser med mål om universitet:
  - HiO/HiAk: 01.08.11
  - HiBu/HiV/HiØ: mål om fusjon fra 01.01.13
  - Innlandsuniversitetet: mål om søknad til KD innen 01.01.12
- Andre med universitetsambisjoner: HiB
- I samtaler: HiT/UiA, UiS/HSH
- På vent: Møre, Nord-Norge

Institusjonslandskap i endring II

- 23 norske høyere utdanningsinstitusjoner kan gi doktorgrad per 01.03.11, flere er på vei
- UiA bygger opp tradisjonelle universitetsfag
- Stjernø: Ikke binært system, men kontinuum av institusjoner
- Kyvik: bredde-, hybrid- og profesjonsuniversiteter
- Hva betyr universitetsnavnet?

Hva med dem som eventuelt blir stående igjen?

- Nord-Norge: små høyskoler med dårlig søkning over tid
  - Statsråden: fusjon det beste i Nordland
- Ingen fusjons-/universitetsplaner:
  - (UiO, UiB, NTNU)
  - HiNT, HiST, HiSF

Vil departementet styre?

- Har et overordnet ansvar for at universitetene og høyskolene oppfyller sin samfunnsrolle
- Kan gripe inn overfor enkeltinstitusjoner ved alvorlig svikt
- Ansvaret for institusjonenes strategiske utvikling er delegert til styret
  - 37 selvstendige strategiske aktører
- KD søker å stimulere til utvikling i ønsket retning

Nordland som eksempel

- Utredningsprosess i regi av departementet
  - Anbefaling om fusjon
- KD/statsråden har signalisert at vi mener fusjon vil være det beste
- Styrene bestemmer, og har foreløpig sagt nei